

Kan fængsler slå ihjel?*

Af Flemming Balvig

".. Texas is to the prison culture of the 1990s what California was to the youth culture of the 1960s; it's where it's happening. Texas has more prisons than any state in the country and imprisons more of its people, per capita, than any state except Louisiana. Instead of Berkeley, Texas has Beeville. Like many small towns in America, Beeville has been hit hard in the past twenty years – first the oil bust of the 1980s, then by the military base closings of the 1990s. But today, a prison stands where Navy pilots once landed jets, and the town's people love it." (Joseph T. Hallinan: *Going Up the River. Travels in a Prison Nation*. Random House, New York, 2001, s. xii)

Hustruen hedder Laura, og med hende har han to børn. Han er født den 6. juli 1946 i New Haven, Connecticut, USA. Sammen med sine forældre flyttede han kort efter fødslen til Texas, hvor han er vokset op og stadig har sin faste bopæl. Fra 1968 til 1973 var han jagerpilot i Texas Air National Guard. Efter en universitetsgrad i business administration begyndte han sin erhvervmæssige karriere inden for olieindustrien. I 1989 købte han sammen med andre partnere Texas Rangers, et baseball-hold, og stod siden bag byggeriet af et stort sportsanlæg, der skulle fungere som dette holds hjemmebane. Frem til 1994 fungerede han som den øverste leder for Texas Rangers.

Han er hyppig kirkegænger og medlem af metodist-kirken.

Navnet er George W. Bush, hvid, søn af den tidligere præsident for USA af samme navn. Sønnen var seniorrådgiver under faderens succesfulde valgkampagne i 1988.

Den 8. november 1994 blev George W. Bush, Jr., valgt som guvernør for Texas, og med en historisk valgsejr blev han genvalgt fire år senere. 68,6 pct. af de valgberettigede stemte George W. Bush ind i en ny guvernørperiode.

Ved præsidentvalget i USA i november 2000 blev George W. Bush som det republikanske

partis kandidat valgt til klodens politisk set mest indflydelsesrige post, *President of United States of America*.

*

Med sin placering i Det Hvide Hus, er han blevet den øverst ansvarlige for en af verdens største fangebefolkninger. I absolutte tal drejer det sig om 2.000.000 indsatte. Det runde tal, to millioner, blev uden større opmærksomhed passeret sidste år (2000).

Disse talstørrelser kan dog næppe gøre noget større indtryk på Bush, for hvis hele USA havde taget hånd i hanke med situationen på samme måde som den stat, Bush kommer fra, havde Bush ikke overtaget 2, men tæt ved 4 mill. fanger. I så fald havde et sted mellem en tredjedel og halvdelen af hele verdens fangebefolkning siddet indespærret i amerikanske fængsler.

*

George W. Bush tegner sig for andre rekorder end den historiske valgsejr i 1998 og det astronomisk høje antal indsatte i fængslerne i Texas. Han er således suverænt den guvernør i nyere amerikansk historie, som har flest koldblodigt udførte drab på sin samvittighed, og disse drab stammer ikke fra hans periode som jagerpilot i hæren. Selv i sammenligning med hele det 20. århundredes mest aktive seriemordere

En smilende John William King føres ud fra the Jasper County Courthouse efter at en jury har dømt ham til døden. King og to andre mænd dræbte og lemlæstede James Byrd jr. ved at slæbe ham efter en pickup truck bundet i et tov.

er han nr. 1. Kort før præsidentvalget i november 2000 satte han således for 144nde gang sin underskrift på et dokument, der udstedte den definitive bemyndigelse til at tage livet af endnu en amerikansk statsborger.

Der bor 20 mill. mennesker i Texas. Hvis dødsstraffen eksisterede i Danmark, og vi forholdsvis anvendte den på samme måde som guvernør Bush i Texas, skulle Poul Nyrup Rasmussen under sin periode som statsminister have haft det øverste ansvar for over 40 henrettelser, og for tiden igangsætte den definitive henrettelsesproces en gang om måneden.

*

Det er dog ikke Bush, der har *opfundet* dødsstraffen i Texas. Allerede før Bush's tiltræden som guvernør i 1994 var texanerne førende inden for henrettelsesbranchen. Bush's forgænger i guvernørembedet, demokraten Ann Richards, eksekverede således ved sin underskrift 50 dødsdomme, hvilket dengang var amerikansk rekord. Efter sin tiltræden var Bush ikke længe om at demonstrere, at han mente det alvorligt, når han i valgkampen havde slået på, at der skulle henrettes flere, og at tempoet skulle sættes op. Han havde således ikke været længe i embedet, da han gjorde løfterne til virkelighed ved at godkende en

såkaldt *doubleheader*, d.v.s. to henrettelser lige efter hinanden. Fra 1995 til 2000 har Texas med Bush i spidsen henrettet flere end de tre følgende dødsstrafstater tilsammen, herunder flere mindreårige, retarderede og dømte hvis advokater angiveligt har sovet under dele af retssagen.

*

Selv om den tid, de indsatte tilbringer på dødsgangen i fængslerne i Texas, er blevet skåret væsentligt ned – i 1998 blev Steven Harrison eksempelvis henrettet efter kun 263 dage på death row, og der er gennemført en lovgivning, der generelt begrænser appelmulighederne, og hvor hensigten er, at der højst skal hengå 5 år fra dødsdommens afsigelse til selve henrettelsen – nåede George W. Bush ikke inden sin overgang til præsidentembedet at blive ham, der gav grønt lys for dødssprøjten til John William King og Lawrence Russel Brewer. De har først fået deres dom i 1999, og er således grønskollinger blandt de omkring 500 indsatte på death row i Texas. Trods alt har de her selskab med bl.a. Raymond Riles og Walter Bell, Jr., der har ventet på deres henrettelse i et kvart århundrede. Riles og Bell var henholdsvis 25 og 21 år, da de blev indsat på death row. De er nu 50 og 46; begge er sorte.

King og Brewer er ellers blandt dem, der

bruges flittigt til at retfærdiggøre dødsstraffen, indadtil og udadtil. I 1998 begik King og Brewer en grusom forbrydelse, så grusom og spektakulær, at den kvalificerede sig til CNN og alverdens medier. Den blev verdensseje på linie og niveau med forgængere som bombningen af kontorbygningen i Oklahoma City og drabene i Littleton, Colorado – og sine efterfølgere: skoleelevers nedskydning af skolekammerater, og en 6-årig ditto i en børnehave.

*

Tidligt søndag morgen kl. 2:30 den 7. juni 1998 var James Byrd, Jr., 49 år og sort, på vej hjem efter en glad aften i byen. Han var til fods og gik ad Martin Luther King Boulevard i Jasper, Texas; en lille søvnlæg flække med knapt 8.000 indbyggere og en tocifret arbejdsløshedsprocent. For at komme hjem så hurtigt som muligt, prøvede han med tommelfingeren, om han kunne komme op på stop. Umiddelbart havde han heldet med sig. Fire husblokke fra sit hjem blev han således samlet op af tre hvide mænd i en gammel faldefærdig truck, af mærket Ford. Byrd blev imidlertid ikke sat af ved sin bolig. Først blev han grundigt gennembanke, og derefter blev han bundet til trucken med et slæbetov. Slæbetovet blev bundet omkring anklerne, og James Byrd, Jr., blev på denne måde trukket efter trucken gennem Huff Creek Road i hele denne gades længde, dvs. omkring 4 kilometer.

Under køreturen blev Byrd's krop bogstavelig talt flået i stumper og stykker. FBI's efterforskning af sagen efterlod sig 74 lyserøde spraymalede cirkler på asfalten på Huff Creek Road.

Hver cirkel markerede et sted, hvor man havde fundet nogle af Byrd's øjen- eller kropsdele. Den første lyserøde cirkel var optegnet 300 meter efter det sted, hvor trucken var kørt ind på den støvede og beskidte vej. Cirklerne aftegnede sig herefter hurtigt efter hinanden, de fleste nogenlunde på en linie, først i højre side af vejen, så i venstre, og så tilbage i højre side igen. Lidt længere fremme var der med lyserød spray malet "KEYS" inde i cirklen. Ca. 1.700 meter fra udgangspunktet stod der "DENTURES". Endnu 300 meter længere fremme drejer vejen skarpt til venstre. I dette sving blev Byrd's krop under svingningen kastet ind mod kantstenen, hvorved hans hoved og højre arm blev skåret af. Inde i en af de gule cirkler på dette sted var der malet "HEAD". 4 kilometer fra det sted, hvor køreturen startede

Et udvalg af nogle af politiets mange malede cirkler på en vej udenfor Jasper, Texas. Et vidne om tre hvide mænds bestialske forbrydelse, hvor en sort 49-årig mand efter at være blevet søndertævet, blev bundet til og slæbt efter en truck, så såvel hoved som andre kropsdele blev revet løs og efterladt på vejen, jvfr. de optegnede felter.

AFP PHOTO PAUL BUCK

– ud for byens kirkegård – skar bortførerne resterne af Byrd's krop løs og kørte derefter tilbage til Jasper.

*

Da nyheden om denne grusomme begivenhed i Jasper ramte verdens opmærksomhed i løbet af søndagen var fortolkningen og den morale, der kunne udledes, klar. Medierne noterede sig og fremhævede, at det østlige Texas, hvor Jasper ligger med sine bomuldsmarker og skovindustri, altid har været kendt for sin racisme. Det er netop i dette område, de fleste lynchninger i Texas' historie har fundet sted, og en af de sidste bastioner for Ku Klux Klan havde sit hovedkvarter i Vidor, omkring 100 km syd for Jasper. Så nyheden var, at der ingen nyhed var. De moderne tider var gået sporløst hen over de fattige små udkantsflækker i "the Deep South". De hvide her havde ikke ændret sig, men var lige så militant racistske, som de hele tiden havde været. Forventningen var, at dette grufulde drab sikkert aldrig ville blive opklaret.

Jasper havde ellers rettet op på sin blakke- de fortid blot året før, i 1997, hvor det lykkedes byrådsmedlem gennem mange år, R.C. Horn, ved borgmestervalget at vinde over tre hvide konkurrenter, og herved blive den første sorte borgmester i byens historie, men nu så det altså uomtvisteligt ud til, at der havde været tale om politisk overfladefernis, som ikke havde dækning i den menige Jasper-borgers egentlige holdninger og handlinger.

*

Så ændrede historien sig imidlertid. To dage efter drabet anholdt sheriffen i Jasper, Billy Rowles, tre lokale hvide mænd: John William King (23), Lawrence Russel Brewer (31) og Shawn Berry (23). En dommer nægtede at flytte behandlingen af den første sag, der skulle behandles – sagen mod King – til et andet område, idet han tilkendegav, at det kunne en by som Jasper godt klare selv. I februar 1999 fandt en næsten hvid jury bestående af folk fra Jasper King skyldig og idømte ham dødsstraf. Herved blev King den blot anden hvide mand i Texas' historie, der er blevet idømt dødsstraf for mordet på en farvet. Da dommen blev annonceret, omfavnede sherif Rowles – en hvid midaldrende mand – James Byrd's efterladte voksne søn, Ross Byrd, og fortalte ham, at han følte noget "almost spiritual" ved at høre, at King var blevet dømt til døden. Jasper var alli-

gevel ikke længere "the Old South".

Senere på året blev også såvel Russel Brewer som Shawn Berry fundet skyldige. Brewer blev som King idømt dødsstraf og indsat på death row i september. Berry blev i november 1999 idømt livsvarigt fængsel.

Dommene over King, Brewer og Berry blev en frikendelse af Jasper. Ved at reagere så hurtigt, resolut, konsekvent og effektivt som tilfældet var, beviste Jasper, at den som by ikke var ansvarlig for disse tre hvide mænd. Jasper var en del af en moderne retsstat, hvor alle behandles lige, uanset hudfarve. Man kan sige, at ikke blot Jasper, men Texas som sådan – ja hele USA – med dette udfald kom til at tjene på sagen. Den viste en by, en stat og et land, hvor retsstaten har sat sig igennem ud til de mindste flækker. Når retfærdigheden kan ske fyldest i Jasper, er det bevist, at retfærdigheden kan ske fyldest i hele Texas – og i hele USA – som sådan.

*

Med dommen i november 1999 over Berry slukkede medielyset på Jasper. Sagen var slut. King, Brewer og Berry havde tabt, racismen havde tabt – retssystemet og fru Justitia med bind for øjnene havde sejret.

Tilbage bliver imidlertid spørgsmålet: Hvis Jasper ikke skabte Byrd's drabsmænd – hvad eller hvem gjorde så?

*

Det er ikke tilfældigt, at den senest dømte – Berry – fik en mildere straf end King og Brewer. Det fremgik klart af retssagen, at Berry havde haft en rolle under forløbet, som var markant anderledes end King's og Brewer's. Selv anklageren vedstod under sagens behandling, at Berry ikke var racist. Faktisk bevidnede flere sorte mænd fra Berry's arbejdsplads, at de havde et godt personligt forhold til Berry.

Berry var imidlertid gammel skolekammerat med King. Det var derfor han den søndag morgen havde opholdt sig sammen med King og Brewer i trucken. Berry forklarede i retten, at de havde taget Byrd med op på stop. Efter et kort stykke tid bad King og Brewer ham om at stoppe. King og Brewer steg ud af bilen og gik om på truckens lad, hvor de gav sig til at gennembanke Byrd. King forklarede under retssagen, at han blev paralyseret af angst, tissede i bukserne og ikke gjorde noget for at stoppe dem.

*

Som teenager var Berry blevet anholdt sammen med King i forbindelse med et tyveri af nogle cigaretter fra et varehus. De blev dømt til et ophold i en lejr for ungdomskriminelle, hvorfra de ret hurtigt blev prøveløsladt. Efter dette holdt Berry sig fri af kriminalitet. King overtrådte prøveløsladelsesvilkårene og blev sat i fængsel. Det var her han mødte Brewer, som sad inde for indbrudstyveri.

Michael Berryhill har undersøgt forholdene omkring de tre mænds liv nærmere (se især artiklen "Prisoners Dilemma", i *The New Republic*, 14. december 1999). Berryhill konstaterer, at der er tale om tre hvide mænd fra arbejderklassen, der voksede op i små byer i det østlige Texas på omkring samme tidspunkt og under meget ensartede omstændigheder. To af dem kom i texanske fængsler, én gjorde ikke. Og de to kom ud som monstre. Det er Berryhill's konklusion, at det er den påvirkning, King og Brewer er blevet udsat for i disse fængsler, der har gjort dem til det, de er i dag.

*

King og Brewer kaldte sig selv "woods". I den racekrig, der hersker i fængslerne i Texas, hvor der er tre farvede indsatte for hver hvid, er "wood" en forkortelse for "peckerwood". Den rødhovede spætte har fungeret som et symbol for hvid, og hvidt herredømme, siden slutningen af 1800-tallet. I fængslerne i Texas er "wood" en hvid mand, der vil "stay down", eller kæmpe for sig selv og vennerne. Hvis han er god til at kæmpe, kaldes han for en "hard wood". Hvis han græder, sladrer, beder om hjælp eller ikke kæmper, kaldes han for en "ho", der er en forkortelse for "whore", dvs. en hore eller luder. En "ho" er den laveste i fængselshierarkiet, afskyet af såvel indsatte som ansatte, til fri rådighed for udnyttelse, økonomisk og seksuelt. Når indsatte ikke magter at forsvare sig mod seksuelle overgreb fra medindsatte, er fængselsautoriteternes råd til dem, at de skal "opføre sig som mænd".

King og Brewer mødtes i Beto-fængslet i 1995, et fængsel der er kendt som en "gladiator" enhed med 3.000 indsatte unge mænd. Alle hudfarver er repræsenteret i Beto, men de hvide unge mænd er i mindretal, og selv fængselspersonalet giver udtryk for, at denne hvide minoritet har det specielt vanskeligt i fængslet.

De fleste indsatte og deres familier er luddfattige ved indsættelsen. Der er arbejdspligt i fængslet, men de indsatte får hverken løn eller

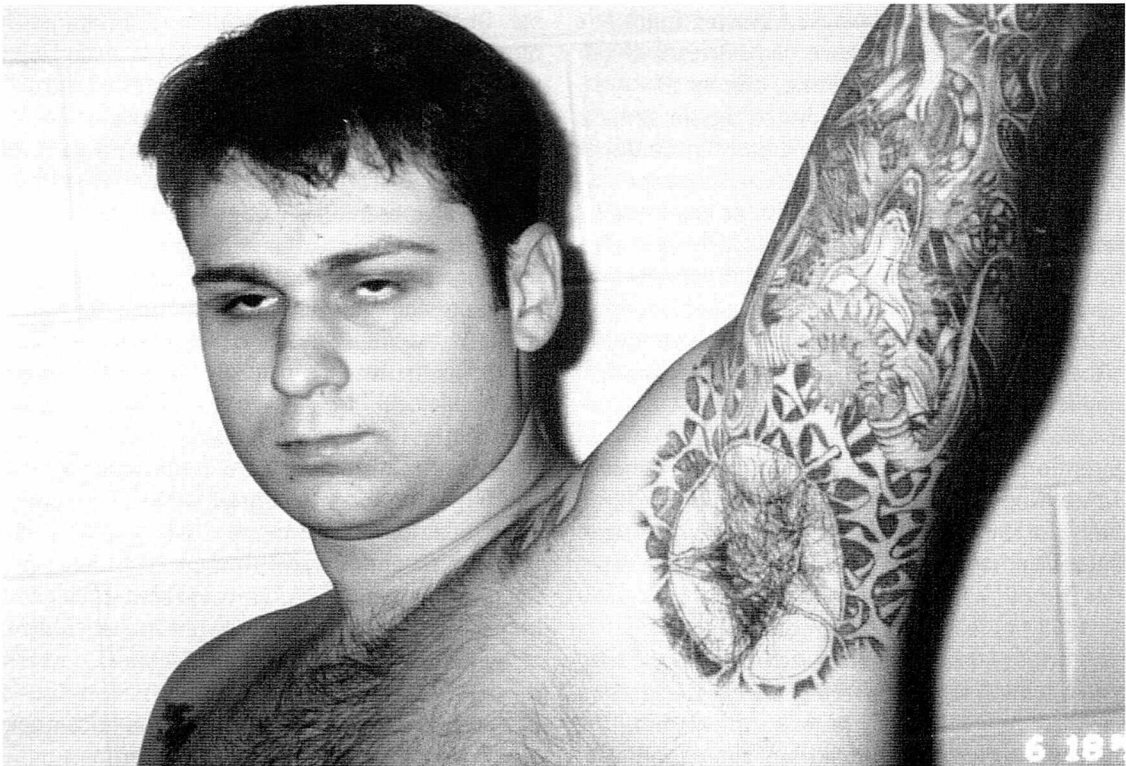
dusør for deres arbejde. Efterspørgslen på goder er derfor enorm. Der sælges smuglergods – tobak, narkotika, pornografi – i stor stil, ikke sjældent indsmuglet af dårligt aflønnede vagter. En anden indtægtskilde er afpresning af andre indsatte, tyveri og røveri. Udbredt er tillige fastlåsning af en indsat i en "ho"-position, således at man kan sælge hans seksuelle tjenesteydelser til andre indsatte.

Denne situation skaber behov for at vide præcis, hvor man har hver af de andre indsatte og for beskyttelse. Processen starter straks ved indsættelsen, hvor den indsatte "tjekkes". Tjekningen omfatter afprøvning af den indsatte fighter-vilje, formåen til at klare smerte og belastninger, evne til at modstå voldtægtsforsøg og andre former for seksuelle ydmygelser, villighed til at holde kæft og evne til at skaffe sig indtjening/goder. Hvis han ikke består, bliver han en "ho" og kan lejes ud til andre indsatte. Hvis han består, får han plads i en af de grupperinger, der findes i fængslet, og som er skarpt opdelt efter racemæssige skillelinier.

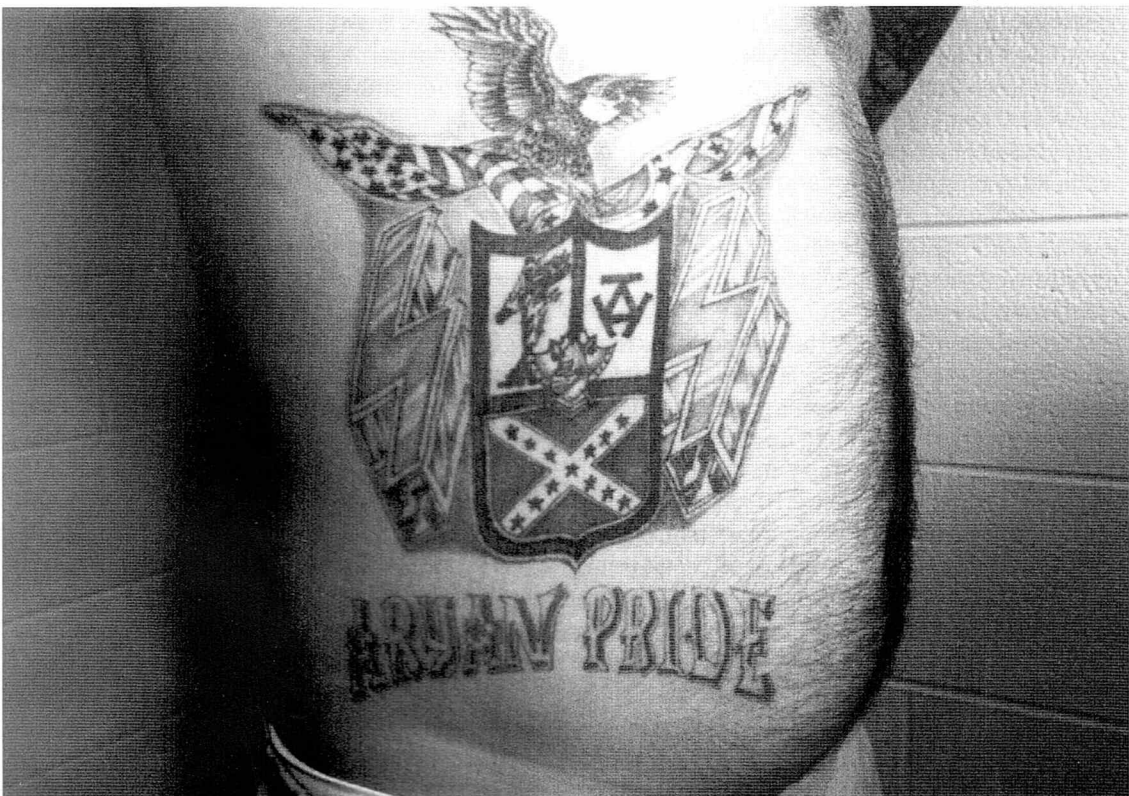
King og Brewer fik begge tilknytning til en lille racistisk gruppe, der kalder sig "Confederate Knights"; en af de små grupperinger som dannes af hvide, der ikke kan få optagelse i de store hvide grupperinger i de texanske fængsler, "Den Ariske Cirkel" og "Det Ariske Broderskab". Som et symbol på deres medlemskab begyndte de begge at tatovere sig og fik hurtigt det meste af kroppen dækket af racistiske tatoveringer. King var særlig stolt af en tatovering, der viser en spætte iført Ku Klux Klan kutte siddende på en gren, hvorfra der hænger en sort mand i en galge. Til en kvindelig bekendt skrev han bl.a.: "Hopefully by the time I come home, I'll have 65 percent of my body covered. My head, my arms, neck, back, side, chest, stomach and dick. I know no one's gonna want to fuck with a ... peckerwood covered in skin art."

At være medlem af Confederate Knights betød, at man delte hemmelige passwords, gik til møder, holdt udkig, skjulte dokumenter og indtjente point ifølge et meriteringssystem. Indbyrdes kaldte man hinanden for "bro"; en forkortelse for bror/brødre. Man svor hinanden "to bear true allegiance to the sacred principles of Aryan Racial Supremacy and political freedom in Government upon which our forefathers founded a new nation upon this continent".

De lidt mislykkede eksistenser fra den ame-

Ung, hvid taber – fængselsocialiseret "Aryan Pride"/arisk stolthed. Foto af John W. King, frigivet af the Jasper County District Attorney's Office 17.2.99.

rikanske udkant, som King og Brewer, fandt her nogen som accepterede dem. Brewer afskar sig fra besøg af sin kone, der var af spansk oprindelse og mørklødet, og sin søn, af frygt for, at de andre medlemmer af Confederate Knights ville reagere negativt. Under retssagen gav Brewer udtryk for, at brødrene i fængslet var vigtigere. Bundet til hinanden af ritualer, tatoveringer og nedskrevne edserklæringer stemplet med blodaftryk af tommelfingeren, var de blevet medlem af en stærk – og i situationen nødvendig – “hemmelig” orden. De havde en fælles fjende, “mudder-racen”.

*

Situationen i Beto-fængslet er ikke speciel for Texas. Noget tilsvarende eksisterer i andre fængsler. Situationen i Texas er heller ikke særlig speciel for USA som sådan, men alligevel er der forhold i Texas, der forklarer, hvorfor den er særlig tydelig og kraftig der.

Indtil fængselsystemet efter en domstolsafgørelse blev desegregeret i 1979, havde hvide fanger i fængslerne en række særprivilegier. Selv efter desegregationen, hvor de hvide fanger pludselig befandt sig i celleblokke, hvor de antalsmæssigt kom til at udgøre en minoritet, bevarede de en særstatus, fordi fængselsinspektørerne brugte dem som “building tenders”. Mens uniformerede betjente tog sig af at opretholde ro og orden på forbindelsesgangene, på kontorerne og på arbejdspladserne, blev det hvide “building tenders”, der udstyret med nøgler, baseball-køller og knive tog sig af celleblokkene. Fængselspersonalet gik aldrig ind i en celleblok uden at være eskorteret af en eller flere af disse “building tenders”, og de andre indsatte var fuldstændig underlagt disse hvide overfangers magt.

Systemet med “building tenders” var faktisk blevet forbudt ved lov allerede i 1974, men det fortsatte længe efter. Systemet sparede fængslerne og fængselsystemet som sådan mange penge, fordi man kunne nøjes med et relativt lille antal ansatte.

I forlængelse af nogle opsigtsvækkende sager i løbet af 1980erne, hvor flere eksempler på de gruopvækkende former for misbrug, som systemet gav ophav til, kom for dagens lys, beordrede en føderal domstol Texas til definitivt at stoppe med “building tenders”-systemet, dels ved at fratage indsatte denne status og dels ved at ansætte det nødvendige antal nye betjente. Det første gjorde man, men ikke det sid-

ste. Der opstod et magt-vakuum. Tomrummet blev lynhurtigt udfyldt med de racemæssigt opdelt “gangs”, der hver for sig søgte at sætte sig på kontrollen over de enkelte celleblokke. Samtidig meldte Texas sig for alvor ind i de amerikanske staters konkurrence om at sætte flest mulige mennesker bag tremmer. Alene fra 1992 til 1999 steg fangebefolkningen i Texas fra 60.000 til 150.000. Der blev bygget mange nye fængsler, men fangebefolkningen steg endnu hurtigere med stadigt større overbefolkning af de enkelte anstalter til følge – og et stadigt større misforhold mellem antal indsatte og antal ansatte.

Specielt på grund af de diskriminerende virkninger, der er indbygget i narkotikalovgivning, og den måde denne praktiseres på under den pågående “war on drugs”, er langt de fleste af de nye fanger, der er kommet til ikke-hvide. Resultatet er som tidligere nævnt blevet, at hvide indsatte placeres i celleblokke, hvor de antalsmæssigt udgør en minoritet i forholdet en til tre, og at der er opstået en situation, i hvilken staten er ude af stand til at hyre og træne vagter hurtigt nok til at holde orden.

Med den alvorlige personalemangel som baggrund har fængslerne i Texas – i praksis – accepteret grupperingerne (“the gangs”) som de nye “building tenders”. I stedet for at beskytte indsatte mod vold, forstærker de grupperingernes ethos, og opmuntrer indsatte, der er truet, til at kæmpe for sig, og ser ned på dem der ikke gør det.

*

Efter King's fængsling blev hans breve til venner udenfor mere og mere racistiske. “Woods” blev altid fremstillet som ofre for fængselsmyndighederne, mens farvede blev beskrevet som nogen der slap af sted med hvad som helst. “Truthfully sweetheart”, skrev han til en af sine kvindelige bekendte, “sometimes I just feel like ‘fuck comeing home. I’m better off here. I have it made in all actuality, why give it up for a world full of nothing? A town full of race traitoring nigger loveing whores? Bitches that are so fuckin stupid and blind to the pride of their race an heritiage that they should be hung on the limp adjacent their nigger loveing man.”

*

Da King og Brewer blev løsladt i 1997 bragte de deres racisme med sig hjem. Brewer blev smidt ud hjemmefra af sin familie, og flyttede ind hos King. De fortsatte med at tale fængs-

els-slang, og i det hele taget med de vaner, de havde lært sig i fængslet. De gav højlydt udtryk for deres racistiske holdninger over for andre, bl.a. Berry. Når der var noget de manglede, stjal de det uden videre. King ønskede at starte en afdeling af Confederate Knights i Jasper. Under ransagningen i hans lejlighed fandt politiet medlemskort og et nedskrevet reglement.

King og Brewer var også stærkt optaget af at bekræfte deres maskulinitet og vise deres afsky for homoseksualitet. Reglementet i Confederate Knights forbyder direkte homoseksualitet. De to mænds racisme udviste en tæt sammenhæng med deres seksuelle ængstelser.

Tortureringen af og drabet på James Byrd, Jr., indeholdt også et element af seksuel ydmygelse. Før Byrd blev bundet til kofangeren, trak de således bukserne ned på ham, og efter at det hele var overstået, og de var på vej tilbage til Jasper, sagde King – ifølge Berry – “that’s what they did to niggers when they messed with white women in the old days.”

*

Der er ingen lykkelig slutning på historien. Efterfølgende har Byrd’s far, James Byrd, Sr., tilgivet drabsmændene: “It was not easy, of course, but I have forgiven these men. I’m clearly free of hate now that I have forgiven them”, har han udtalt til Gannett News. Om eftermiddagen, efter at King var blevet dømt til døden, blev han af pressen spurgt, om han havde noget at sige til Byrd’s familie. King svarede: “They can suck my dick”.

*

Det turde næsten være overflødigt at anføre det, men alligevel: Intet af hvad King og Brewer oplevede under deres ophold i det texanske fængselsvæsen retfærdiggør, hvad de gjorde. Og endskønt deres tatoveringer kunne få dem til at se barske ud, så var de et par kujoner. Den mand, de torturerede og dræbte, var hjælpeløs og fuld. Det er også korrekt, at mange af de hvide mænd, der har været indsat i texanske fængsler har forladt de racistiske grupperinger, efter at de har forladt fængslet.

*

Det kan imidlertid ikke overskygge, at den form for racemæssigt motiveret seksuel tortur og drab, som King og Brewer begik, dårligt ville være blevet bemærket, hvis det var sket, mens de befandt sig i fængslet. Ved at begå deres grusomme forbrydelser uden for fæng-

slet, har de givet os et indblik i, hvad der er dagligdagen bag tremmerne. I løbet af de kommende år vil der i gennemsnit blive løsladt 30.000 mænd som King og Brewer fra det texanske fængselsystem, og der er ingen som helst grund til at tro, at det skulle være sidste gang, vi har været vidne til alvorlige racemæssigt motiverede, fængsels-baserede forbrydelser uden for murene i Texas.

*

Det er umuligt at sige, hvor mange drab og andre alvorlige forbrydelser fængselsvæsenet i Texas producerer uden for murene. Det er stærke ord, men Jasper-sagen illustrerer, at dette fængselsvæsen i en eller anden udstrækning fungerer som en dødsmaskine. Ironien i det er, at det på denne måde også kommer til at fungere som en underleverandør til henrettelsesindustrien.

I Texas siger man – med guvernøren, præsidentkandidaten George W. Bush som den fremmeste fortaler – at man tager forbrydelser alvorligt. Selv butikstyveri kan koste indespærring; hjælper det ikke, så lange fængselsstraffe – og skulle det heller ikke hjælpe, så en dødsstrøjt i armen. Som i tilfældet John William King fra Jasper. Antallet af indsatte og antallet af henrettelser bliver målestokke for retfærdighed. Jo større tallene er, desto mere retfærdighed. Derfor bliver de fremholdt med stolthed. Tallene for 2000 viser, at Texas er nr. 1. Ingen anden stat har så stor en del af sin befolkning siddende i fængsler som Texas. Ingen anden stat har haft så høj en årlig vækstprocent i antallet af indsatte i fængslerne i de sidste 10 år (12,4 pct.). Ingen anden stat henretter så stor en del af sin befolkning. Ingen anden stat har en så kraftig vækst i henrettelsestallene. I præsident Bush’s øjne må Texas være den mest retfærdige stat i USA, en model til efterfølgelse i de øvrige stater – og i den øvrige verden.

*

Det må erkendes, at den form for retfærdighed, der praktiseres i Texas, koster penge; rigtig mange penge. Når man ikke kan, tør eller vil kræve flere penge ind i skatter, må man spare på andre områder. Og det gør man så. Ingen anden stat sparer således så meget på de sociale udgifter som Texas. Udbetalte sociale ydelser pr. indbygger er i bund blandt USAs 50 stater. I absolutte tal bruges der færre dollars på de forskellige velfærdsforanstaltninger over for børn end på at holde ikke-voldelige kriminelle

indespærret, og der bruges langt flere penge på at bygge nye fængsler end på at bygge nye universiteter og colleges.

*

Men hvem er det, der slår hvem ihjel i Texas? Hvem er de retfærdige, og hvem er de skyldige? Hvem dræbte James Byrd? Hvem er det, der inden for en overskuelig fremtid bevidst og kalkuleret vil taget livet af John William King og Lawrence Russel Brewer, og derved sætte sig op imod den amerikanske uafhængigheds-erklærings vise ord om livets ukrænkelighed? Hvem er det, der dybest set har eller er på vej til at få tre mænds liv på samvittigheden? Og hvem kan give en rimelig underbygget garanti for, at historien ikke ender med et fjerde og femte drab: altså en garanti for, at Shawn Berry ikke vil blive slået ihjel, eller ikke selv vil slå andre ihjel under sin livsvarige afsoning i det texanske fængselsvæsen – ikke på grund af hans opvækst i Jasper eller på grund af medfødte uheldige personlige egenskaber, men på grund af udformningen af det strafferetlige system i Texas, hvis grundlæggende formål ellers er at bekæmpe kriminalitet?

*

Talen om skyld og skyldige er vigtig, men fører imidlertid let på vildveje. Et juridisk system med dets klassiske og rimelige krav om retssikkerhed, tvivlen der skal komme sigtede til gode osv. er således principielt set et system, der ikke kan erkende systemer som drabsmænd. Systemer er nærmest pr. definition juridisk u håndterlige. Juridiske systemer kræver ikke kun lig på bordet for at dømme for drab. De kræver også, så at sige, en person med kniv i hånd og ond hensigt. Farlige systemer er sociologiske helheder, som kun kan erkendes og bekæmpes som sådanne, dvs. ideologisk og politisk.

Et muligt modspil til det texanske straffemaskineri er imidlertid afgjort ikke at vente på det højeste politiske plan. Hvem kan argumentere mod noget, der umiddelbart til forveksling ligner retfærdighed? Den demokratiske præsidentkandidat ved valget i november 2000 var – og er – jo også for dødsstraf og for udstrakt brug af fængselsstraf.

Parlamentarisk politisk modspil kommer heller ikke fra dem, der fejles op og opluges af

det stadigt voldsomt ekspanderende straffesystem. Det giver naturligvis sig selv med hensyn til de henrettede. De er effektivt fejlet væk en gang for alle. Det gør sig imidlertid også gældende for den langt større gruppe af fængselsstraffede, for i Texas fortaber man stemmeretten for livstid, når man idømmes en fængselsstraf, det være sig betinget eller ubetinget. Status er den, at det nu er 1 ud af hver 4, der tilhører de farvede minoritetsgrupper, som på denne måde livsvarigt er politisk uskadeliggjorte. Selv om de ville, er de effektivt frataget muligheden for at argumentere mod den retfærdighed, de er udsat for.

Efterskrift:

Ikke fordi det nødvendigvis gør nogen forskel, men mon nogen har regnet ud, om USA i dag ville have haft en anden præsident, hvis ikke indsatte og andre, der er dømt for kriminalitet, i så stor udstrækning som tilfældet er, er frataget deres demokratiske politiske indflydelse i USA? Det er nemlig ikke kun i Texas, at det forholder sig sådan. Kun i 4 af de 50 amerikanske stater har indsatte i fængsler lov at stemme. I 28 stater er også de betinget dømte frataget deres stemmeret, og det samme er de prøveløsladte i 31 stater. I 13 stater er et fængselsophold ensbetydende med, at man aldrig mere får lov at deltage i parlamentsvalg. Totalt set betød det, at 2 procent af den amerikanske befolkning ikke kunne deltage i præsidentvalget i november 2000. Blandt de sorte mænd var denne andel helt oppe på 13 procent, altså tæt ved hver 7ende. Specielt unge sorte mænd er en vælgergruppe, som en amerikansk politiker trygt kan vælge helt at se bort fra i sine valgkampagner. De er ikke blot for en stor del under aktuel kontrol af kriminalforsorgen; de er også, for en endnu større dels vedkommende, frataget muligheden for at kunne spille nogen som helst rolle ved stemmeurnerne.

* Artiklen er en opdateret og lettere revideret version af en artikel med samme titel i Carsten Henriksen, Anette Storgaard og Jens Vedsted-Hansen (red.): *Lovens liv*, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2000, s. 223-234.